

İLERİ ARMONİ

4. HAFTA
KONTRPUAN

TANIM

Kontrpuan, birbirinden bağımsız ama birbirine bağlı melodik yapılar üzerine kurulu bir müzik yaklaşımıdır.

GRADUS
A D
PARNASSUM,

Sive
MANUDUCTIO

A D
COMPOSITIONEM MUSICÆ
REGULAREM,
Methodo novâ, ac certâ, nondum antè
tam exacto ordine in lucem edita :

Elaborata à

JOANNE JOSEPHO FUX,
Sacrae Cæsareæ, ac Regiæ Ca-
tholicæ Majestatis CAROLI VI. Ro-
manorum Imperatoris
SUPREMO CHORI PRÆFECTO.

VIENNÆ AUSTRIÆ,

Typis Joannis Petri Van Ghelen, Sac. Cæs. Regiæque Catholicæ Ma-
jestatis Aulae-Typographi, 1725.

- Bire bir kontrpuan
- Bire iki kontrpuan
- Bire dört kontrpuan
- Senkoplu kontrpuan
- Süslemeli kontrpuan

MÜZİKTE DOKU

Monofonik: Eserin tamamı tek bir melodiden oluşur.

Homofonik: Tek ve belirgin bir melodi ve arkada onu destekleyen armoni vardır.

Polifonik: Aynı anda iki veya daha fazla melodi vardır.

Dokular birlikte kullanılabilir.

ARALIKLAR

	Kaç yarım ses	Adı
C -> C	0	Unison
C -> Db	1	Yarım ses / Minör ikili
C -> D	2	Tam ses / Majör ikili
C -> Eb	3	Minör üçlü
C -> E	4	Majör üçlü
C -> F	5	Tam dörtlü
C -> F#/Gb	6	Artık dörtlü / eksik beşli / tritone

ARALIKLAR

	Kaç yarım ses	Adı
C -> G	7	Tam beşli
C -> G#/Ab	8	Artık beşli / minör altılı
C -> A	9	Majör altılı
C -> Bb	10	Minör yedili
C -> B	11	Majör yedili
C -> C	12	Oktav

ADIM VE SIÇRAMA

Melodi bir notadan diğetine geçerken ikili aralıklar kullanılıyorsa buna adım denir.

Üçlü ve daha geniş aralıklar kullanılıyorsa sıçrama denir.

Yaygın kullanılan sıçramalar: Üçlü, dördü, beşli, minör altılı, oktav.

Kaçınılan sıçramalar: Majör altılı, artık dördü (tritone), yedili, bir oktavdan daha geniş aralıklar.

UYUMLU VE UYUMSUZ ARALIKLAR

Uyumlu aralıklar dinginlik, uyumsuz aralıklar gerginlik hissi verir.

Tam uyumlu aralıklar:

- Unison
- Oktav
- Tam beşli

Yarı uyumlu aralıklar:

- Üçlü
- Altılı

Tüm diğer aralıklar uyumsuz aralık olarak nitelendirilir.

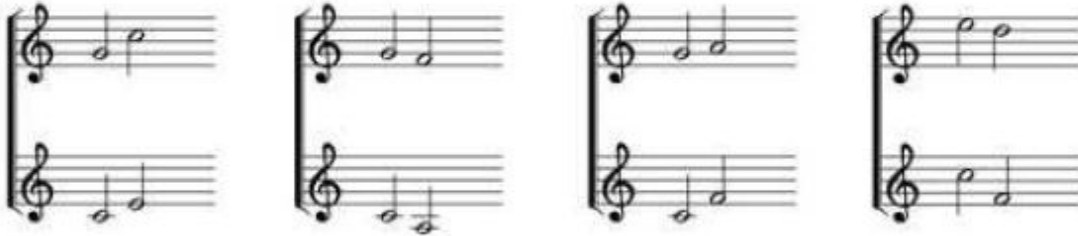
HAREKET ÇEŞİTLERİ

Birbirinden bağımsız hareket eden iki melodi, aşağıdaki şekillerde hareket edebilir:

Her iki melodi de aynı yönde ve aynı aralıklarla hareket ediyorsa, buna paralel hareket denir.

Her iki melodi de aynı yönde hareket ediyorsa fakat aralıklar farklıysa, buna benzer hareket denir.

HAREKET ÇEŞİTLERİ

Melodiler zıt yönde hareket ediyorsa buna ters yönde hareket denir.

Bir melodi hareket ederken diğeri aynı notada kalıyorsa, buna verev hareket denir.

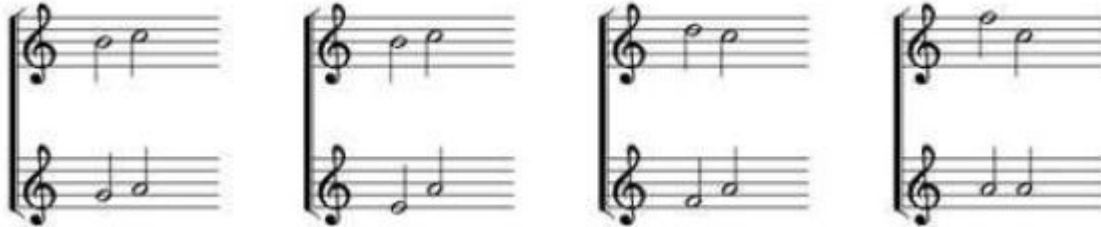

HAREKET PRENSİPLERİ

Tam uyumlu aralıklara çözülürken, ters yönde hareket veya verev hareket kullanılır.

Yarı uyumlu aralıklara çözülürken tüm hareket çeşitleri kullanılabilir.

BİRE BİR KONTRPUAN

- Bir melodiye karşı ikinci bir melodi yazılır.
- Orijinal melodi değiştirilmez.
- Yazılacak ikinci ses orijinal melodi ile aynı ritmik yapıya sahiptir.
- Sadece uyumlu aralıklar kullanılır.
- Orijinal melodi ile aynı tondaki notalar kullanılır.
- Cümlelerin başında ve sonunda tam uyumlu sesler kullanılır.
- Unison yalnızca cümlelerin başında ve sonunda kullanılabilir.
- Cümlelerin orta kısmında yarı uyumlu aralıklar tercih edilmelidir.
- Paralel beşli ve oktavlar kullanılmaz.
- Farklı hareket türleri kullanılır. Mümkün olduğunca ters yönde hareket tercih edilir.
- Verev hareket kullanıldığında aynı nota birden fazla tekrarlanmamalıdır.
- Hareket prensiplerine uyulur.
- Sondan bir önceki aralık majör altılı veya minör üçlü olmalıdır.

BİRE BİR KONTRPUAN

- Aynı aralığı arka arkaya tekrarlamamaya özen gösterin.
- İki nota arasında onluk'tan daha büyük mesafe bulunmamalı:

- Gerektiğinde melodiler yer değiştirebilir (üstteki alta, alttaki üste):

BİRE BİR KONTRPUAN ÖDEVİ

Yukarıdaki kurallara bağılı kalarak, aşağıdaki melodinin üstündeki oktavlarda yer alacak şekilde bir kontrpuan melodisi yazınız.

BİRE İKİ KONTRPUAN

Orijinal melodide ikilik notalar, yazılacak kontrpuanda çeyrek notalar kullanılır.

Çeyrek notalar ikişer ikişer gruplandığında, bunlardan birincisi her zaman uyumlu aralık oluşturmalıdır. İkinci çeyrek nota, öncesinde ve sonrasındaki notalara adımlarla bağlanmak koşuluyla, uyumsuz aralık oluşturabilir (geçiş notası).

BİRE İKİ KONTRPUAN

Orijinal melodi altta ise, kadansta beşli ve majör altılı kullanılır:

Orijinal melodi üstte ise, kadansta beşli ve minör üçlü kullanılır:

İlk çeyrek notanın yerine es kullanılabilir.

BİRE İKİ KONTRPUAN ÖDEVİ

Yukarıdaki kurallara bağılı kalarak, aşağıdaki melodinin altındaki oktavlarda yer alacak şekilde bir kontrpuan melodisi yazınız.

The image shows a musical exercise on two staves. The top staff is in 4/4 time and contains a melody of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. The bottom staff is also in 4/4 time and is currently empty, intended for the student to write a contrapuntal melody.

BİRE DÖRT KONTRPUAN

Orijinal melodide ikilik notalar, yazılacak kontrpuanda sekizlik notalar kullanılır.

Bu sekizlik notalardan ilki her zaman uyumlu aralık oluşturmalıdır. Birinci ve üçüncü sekizlik notalar uyumlu ise, bu notalar aynı yöne doğru adımlar halinde ilerliyorlarsa, üçüncü ve dördüncü notalar uyumsuz olabilir.

BİRE DÖRT KONTRPUAN

Sekizlik notalar arasında çoğunlukla adımlar kullanılır. Sıçramalar mutlaka uyumlu aralıklardan gelmeli ve uyumlu aralıklara gitmelidir.

Bir sekizlik nota grubundan diğerine geçerken çoğunlukla hareket ikinci grupta da aynı yönde devam eder.

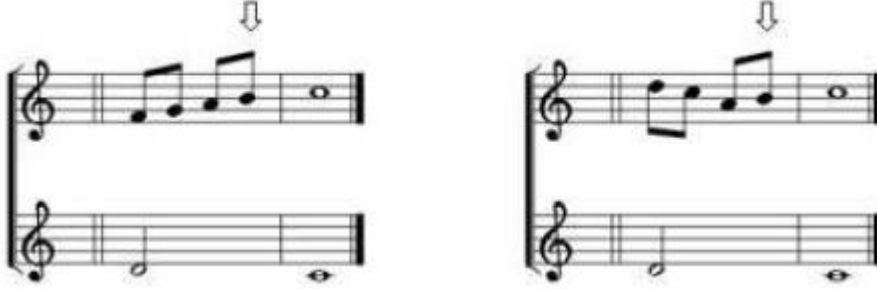

Yine yaygın bir uygulama da geçişten hemen önce üçlü aralık üzerine bir sıçrama yapmaktır.

BİRE DÖRT KONTRPUAN

Cümle sonundaki kadansta, sondan bir önceki sekizlik nota majör gamın yedinci notası olmalıdır.

Birinci ölçüde ilk sekizlik notanın yerine es kullanılabilir.

BİRE DÖRT KONTRPUAN ÖDEVİ

Yukarıdaki kurallara bağlı kalarak, aşağıdaki melodinin altındaki oktavlarda yer alacak şekilde bir kontrpuan melodisi yazınız.

The image shows two staves of music in 4/4 time. The top staff contains a melody consisting of the following notes: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), C5 (quarter), B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter), and F#4 (half). The bottom staff is empty, with only the 4/4 time signature and a treble clef, intended for the student to write a counterpoint melody.

SENKOPLU KONTRPUAN

Orijinal melodide ikilik notalar, yazılacak kontrpuanda çeyrek notalar kullanılır. Bu nota baştaki bir çeyrek es ile geciktirilir. Sonraki notalar birbirine bağlanır.

Kontrpuandaki gecikmeden dolayı uyumsuz aralıklar daha belirgin hale gelir. Uyumsuz aralıklar aşağı doğru giden adımlarla çözümlenmelidir.

SENKOPLU KONTRPUAN

Gerekli durumlarda çeyrek notaların arasındaki bağ kaldırılabilir.

Bu tür kontrpuanda unison ve oktav kullanılabilir. Ama paralel unison ve oktavlardan kaçınılmalıdır.

SENKOPLU KONTRPUAN ÖDEVİ

Yukarıdaki kurallara bağlı kalarak, aşağıdaki melodinin üstündeki oktavlarda yer alacak şekilde bir kontrpuan melodisi yazınız.

SÜSLEMELİ KONTRPUAN

- Daha önce bahsedilen kontrpuan türleri istenen karışımda kullanılabilir. Ritmik yapı konusunda sınırlama yoktur.
- Uyumsuz aralıklar daha önceki türlerde bahsedilen şekilde çözümlenmelidir.
- Kadanslarda majör dizinin yedinci notası kullanılmalıdır. Buna ek olarak süslemeler de kullanılabilir:

ÜÇ SESLİ KONTRPUAN

- İki sesli kontrpuan bahsinde açıklanan prensipler burada da geçerlidir.
- Aralıkların hesaplanmasında en alttaki nota ağırlık kazanır, ama üstteki iki nota arasındaki ağırlık da dikkate alınmalıdır.
- Mümkün olduğu ölçüde, üç ses arasında kök pozisyonundaki bir triad akoru oluşturulmalıdır. Bu en “sağlam” pozisyonudur. Onun yerine 1-3-6, 1-3-8, 1-6-8 de kullanılabilir.
- Herhangi iki ses arasında unison kullanılabilir.

DÖRT SESLİ KONTRPUAN

- İki ve üç sesli kontrpuan bahislerinde açıklanan prensipler burada da geçerlidir.
- En çok tercih edilen nota yerleşiminde en altta akorun kök notası, onun üstünde akorun beşinci derecesi yer alır. Buna daha önceki armoni derslerinde fifth anchor adını vermiştik.
- Seslerden üçü triad akorunun tüm notalarını vereceği için, dördüncü seste bunlardan birinin tekrarlanması gerekir. Kök notanın tekrarlanması idealdir. Bunun mümkün olmadığı durumlarda akorun üçüncü, beşinci veya altıncı dereceleri de tekrarlanabilir.

